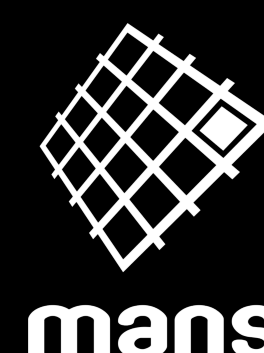

NOVAC I POLITIKA:

KAKO SU PARTIJE TROŠILE NOVAC ZA
FINANSIRANJE ŽENSKIH ORGANIZACIJA

IMPRESUM

Naziv:

NOVAC I POLITIKA:

Kako su partije trošile novac za finansiranje ženskih organizacija

Izdavač:

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora – MANS

Urednica:

Vanja Čalović-Marković

Autorka:

Ana Vukotić

Podrška:

Milena Marinović

Štampa:

3M Makarije

Jun 2021.

SADRŽAJ

SAŽETAK	4
UVOD	5
Koji politički subjekti su dobili novac za funkcionisanje ženskih organizacija?	6
Šta su partije uradile sa novcem ženskih organizacija?	8
Bez obustave isplata uprkos faličnim izvještajima	10
Novi zakon, ali stari obrazac za izvještavanje	12
Imaju li partije statute ženskih organizacija?	13
Dodatni Novac za partije na račun žena	14
PREPORUKE	15
Izvori	16
ANEKS I	18

SAŽETAK

Javnost nema informacije na koji način je potrošeno **gotovo pola miliona eura** izdvojenih iz budžeta za potrebe finansiranja redovnog rada ženskih organizacija političkih partija.

Iako su partijama u 2020. godini uredno uplaćivana sredstva za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija, **gotovo ni jedna partija nije dostavila** izvještaj o načinu na koji su ova sredstva utrošena, iako ih na to obavezuje Zakon o finansiranju političkih partija.

Zakonom o finansiranju propisan je uslov da se novac za redovan rad ženskih organizacija troši u skladu sa statutom tih organizacija. Međutim, najveći broj partija ili nema poseban statut svoje ženske organizacije, ili isti nije javno dostupan.

Iako partije nisu ispunile svoju zakonsku obavezu da izvijeste o načinu trošenja novca za funkcionisanje ženskih organizacija, Ministarstvo finansija nije suspendovalo isplate partijama koje nisu postupile u skladu sa zakonom.

Ministarstvo finansija na svojoj Internet stranici **nije redovno izvještavalo** o isplatama iz budžeta za finansiranje ženskih organizacija u političkim subjektima, iako je po zakonu dužno da informacije o izdacima po ovom osnovu objavi do petog u mjesecu za prethodni mjesec.

Ministarstvo finansija takođe **nije ažuriralo obrazac** koji propisuje formu finansijskog izvještaja tako da uključi obavezu izvještavanja o trošenju novca za redovan rad ženskih političkih organizacija, propisanu novim Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, već političke partije svoje godišnje finansijske izvještaje još uvijek dostavljaju u skladu sa starim, **nevažecim**, zakonom o finansiranju, na obrascu iz 2012. godine.

Odredbama zakona kojima se uređuje finansiranje redovnog rada političkih subjekata predviđeno je da se novac među partijama koje su na izborima nastupile kao koalicija dijeli prema koalicionom sporazumu, što ostavlja prostor da dio novca koji se raspodjeljuje srazmjerno broju izabranih predstavnika manje zastupljenog pola (20% od ukupne sume opredijeljene za redovan rad političkih subjekata) dobiju i partije koje nemaju nijednu ženu među svojim poslanicima.

Zakonom nije predviđen način na koji bi se kaznio politički subjekt koji nije osvojio nijedan mandat na posljednjim izborima, a koji je u godini održavanja izbora dobijao novac za rad ženskih organizacija o čijem trošenju nije izvijestio u sklopu svog godišnjeg finansijskog izvještaja.

Zakonom nije predviđena obaveza partija da posebno izvijeste o načinu na koji su utrošile 20% sredstava dobijenih iz budžeta srazmjerno broju izabranih poslanica u pravcu političkog osnaživanja žena kao osnovnog cilja koji se ovom odredbom nastoji postići.

Odredbe zakona kojima se političke partije finansijski stimulišu da rade u pravcu političkog osnaživanja žena dosad nisu doprinijele porastu broja žena u Skupštini. Naprotiv, nakon posljednjih parlamentarnih izbora broj žena izabranih u Skupštinu bio je manji nego nakon prethodnih izbora, što ukazuje na potrebu daljeg unapređivanja pravnog okvira u tom smislu.

UVOD

Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja predviđena su sredstva za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini. [1] Ova budžetska sredstva iznose 0.05% planiranih ukupnih budžetskih sredstava, umanjениh za sredstva kapitalnog budžeta i budžeta državnih fondova (tekući budžet), za godinu za koju se budžet donosi. [2]

Odredba zakona kojom se finansijski podržava redovan rad ženskih organizacija u političkim subjektima uvedena je u cilju unapređivanja rodne ravnopravnosti i političkog osnaživanja žena u Crnoj Gori. Zajedno sa odredbom koja predviđa da se određeni procenat sredstava namijenjen za redovno funkcionisanje partija podijeli srazmjerno broju izabranih predstavnika manje zastupljenog pola, ova odredba predstavlja novinu u zakonu o finansiranju političkih subjekata i ide ruku pod ruku sa izbornim kvotama za manje zastupljeni pol [3] kojima se već deset godina nastoji obezbijediti bolja parlamentarna zastupljenost žena.

Ukupno je iz budžeta Crne Gore na ime političkog osnaživanja žena u 2020. godini političkim subjektima podijeljeno oko 1.368.000 eura, od čega blizu 474.000 za finansiranje ženskih organizacija u političkim subjektima, plus još oko 894.000 za redovno funkcionisanje koje im po zakonu sleduje proporcionalno broju poslanika manje zastupljenog pola.

Ipak, rodni sastav Skupštine Crne Gore i dosadašnja primjena izbornog zakona jasno ukazuju na iscrpljeni potencijal važećeg sistema izbornih kvota da obezbijedi značajniju parlamentarnu zastupljenost žena, te ga je u tom smislu neophodno dalje unapređivati. [4]

Ovo je naročito značajno imajući u vidu da odredbe zakona o finansiranju kojima se partije novčano stimulišu da politički osnažuju ženske organizacije za sada nisu donijele rezultate u pogledu rangiranja kandidatkinja za poslanička mjesta po redosljedu koji im omogućava realne šanse da budu izabrane. Naprotiv, na posljednjim parlamentarnim izborima, u Skupštinu Crne Gore je ušao manji broj žena nego nakon prethodnih izbora.

Predmet ove analize je dosadašnja primjena Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja u dijelu koji se tiče finansiranja ženskih organizacija u političkim partijama i dodjele sredstava za redovan rad političkih subjekata shodno broju izabranih poslanica. U daljem tekstu posebno ćemo se osvrnuti na to koji politički subjekti su dobili novac za funkcionisanje ženskih organizacija, kako su političke partije izvještavale o načinu na koji je taj novac trošen, kao i dosadašnji odgovor nadležnih institucija na kršenje zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja u tom smislu. Na kraju ove analize, ponuđene su preporuke za zainteresovane strane i nadležne institucije u pravcu unapređivanja primjene zakona i poboljšanja relevantnog pravnog okvira.

[1] Vidi: Član 14, stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Službeni list CG", br. 3/20 i 38/20).

[2] Zakon takođe predviđa sredstva za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima na lokalnom nivou u iznosu od 0.11% iz lokalnih budžeta, odnosno od 0.11% do 0.3% planiranih budžetskih sredstava za opštine čiji je budžet manji od pet miliona eura, koji ovog puta nisu bili predmet MANS-ove analize. Vidi: Član 14, stav 2.

[3] Važeći Zakon o izboru odbornika i poslanika predviđa izborne kvote za manje zastupljeni pol, kojima se kao uslov za potvrđivanje izborne liste od političkih subjekata zahtijeva da pored toga što na izbornoj listi moraju imati barem 30% kandidata manje zastupljenog pola, redosljed kandidata urede tako da među svaka četiri kandidata prema redosljedu na izbornoj listi mora biti barem jedna žena. O evoluciji zakonskih rješenja i dosadašnjoj primjeni izbornih kvota za manje zastupljeni pol vidi: A. Vukotić, 2021, „Rodna perspektiva parlamentarnih izbora u Crnoj Gori,“ NVO Centar za ženska prava. Februar 2021.

[4] Isto.

KOJI POLITIČKI SUBJEKTI SU DOBILI NOVAC ZA FUNKCIONISANJE ŽENSKIH ORGANIZACIJA?

Novi Zakon o finansiranju političkih subjekata, kojim su predviđena sredstva za finansiranje ženskih organizacija, stupio je na snagu u januaru 2020. godine.

U martu 2020. godine, Vlada je usvojila Odluku o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za 2020. godinu. Na osnovu zakona koji nalaže utvrđivanje visine budžetskih sredstava u iznosu od 0.05% tekućeg budžeta, za ovu svrhu je iz budžeta tada opredijeljeno preko 500 hiljada eura. [5]

Utvrđena sredstva je bilo predviđeno raspodijeliti u jednakim iznosima od po 55,573.62 eura na devet tadašnjih parlamentarnih političkih subjekata i to: Demokratsku partiju socijalista,[6] Demokratski front (koji su činile NOVA, PzP, DNP i Radnička partija), Demokrate, Socijaldemokratska partija, Bošnjačka stranka, Socijaldemokrate Crne Gore, Albanci odlučno (koje su činili Forca, Demokratska unija Albanaca, i Albanska alternativa), Hrvatska građanska inicijativa i Koalicija Ključ (koju su činili Demos, SNP i Građanski pokret URA).

Izmjenom prvobitne odluke u junu 2020. godine, visina budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini smanjena je na blizu 474 hiljade, čime su pojedinačni iznosi za političke subjekte smanjeni sa po 55,573 na po 52,617.91 eura. [7]

Prema zvaničnim informacijama, od januara do juna pomenutim političkim subjektima je na ime redovnog funkcionisanja ženskih organizacija isplaćeno preko 218 hiljada eura. Ovo su ujedno i jedine informacije Vlade Crne Gore o uplaćenim sredstvima za funkcionisanje ženskih organizacija u političkim subjektima u 2020. godini.

Naime, iako je zakonom propisana obaveza Ministarstva finansija da iznos uplaćenih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima objavljuje na svojoj Internet stranici, informacije o uplatama za 2020. godinu su dostupne samo za period januar-jun 2020. godine, dok informacije o isplati ovih sredstava za drugu polovinu 2020. godine nije moguće naći iz otvorenih izvora. [8]

[5] Vidi: Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za 2020. godinu, od 30.03.2020. godine. Dostupno na: <https://wapi.gov.me/download/f5ad72c9-875d-4251-887c-58bf7f0736a8?version=1.0>. Pristupljeno 08.06.2021.

[6] Izmjenom odluke od 19.11.2020. naziv političkog subjekta je iz "Demokratska partija socijalista" izmijenjen u „Koalicija Odlučno za Crnu Goru,“ kako bi Liberalna partija koja je nastupila u koaliciji sa DPS-om bila obuhvaćena odlukom Vlade o raspodjeli sredstava. Odluka o izmjeni odluke je dostupna na: <https://wapi.gov.me/download/8e389781-c28b-4921-ad2a-a95b4f5fae15?version=1.0>. Pristupljeno: 09.06.2021.

[7] Vidi: Odluka o izmjenama odluke o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za 2020. godinu, od 30.06.2020. godine. Dostupno na: <https://wapi.gov.me/download/349bbaf7-ca6b-470f-a367-49fefb70a0af?version=1.0>. Pristupljeno 08.06.2021.

[8] Na arhivi starog sajta Vlade, od informacija za 2020. godinu dostupan je samo pomenuti izvještaj o finansiranju političkih partija i ženskih organizacija za period januar-jun 2020. godine, kao i informacije o prenosu sredstava političkim partijama za mjesec jul i avgust, koje međutim ne sadrže podatke o sredstvima uplaćenim za finansiranje ženskih organizacija. Vidi na: http://arhiva-mif.gov.me/rubrike/izvjestaj_o_finansiranju_politickih_subjekata. Pristupljeno: 08.06.2020. Od informacija o uplatama u 2020. godini, pretragom veb sajta Vlade moguće je naći još i informaciju o prenosu sredstava političkim partijama za septembar, koja takođe ne sadrži podatke o sredstvima uplaćenim za ženske organizacije. Vidi na: <https://wapi.gov.me/download/dda70a2e-3933-411f-acbb-9dc2378e7401?version=1.0>. Pristupljeno: 08.06.2020. U trenutku pretrage, na veb sajtu uopšte nije bilo informacija koje se tiču prenosa sredstava političkim partijama za redovan rad i informacije o sredstvima uplaćenim za funkcionisanje ženskih organizacija za mjesec oktobar, novembar i decembar. Za potrebe ove analize, pretrage objava na novom sajtu Vlade i archive starog veb sajta vršene su u periodu između 7. i 11. juna 2021.

U međuvremenu, posljednjom izmjenom odluke o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za 2020. od novembra 2020. godine, koja se primjenjivala od 23. septembra 2020. godine, za devet novih parlamentarnih političkih subjekata opredijeljena su sredstva u ukupnom iznosu od 134 hiljade eura. [9]

Prema raspoloživim informacijama, ovaj novac je u jednakim iznosima od po 14.894,46 eura raspodijeljen na sledeće političke subjekte: Demokratska partija socijalista, Socijaldemokratska partija, Bošnjačka stranka, Koalicija Crno na bijelo, Koalicija Mir je naša nacija, Koalicija Albanci odlučno, Koalicija Za budućnost Crne Gore, Albanska koalicija – Jednoglasno, i Socijaldemokrate Crne Gore. [10]

Informacije za 2021. godinu objavljivane su sporadično. Tako je na sajtu Vlade Crne Gore pretragom moguće pronaći odluke o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima samo za januar [11] i maj [12] 2021. godine; preglede uplata političkim subjektima za februar [13] i mart [14], ali ne i odluke po kojima se uplata izvršava; dok informacije o isplatama partijama i ženskim organizacijama za mjesec april uopšte nisu dostupne. [15]

Prema raspoloživim informacijama, političkim subjektima je od početka 2021. godine za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija mjesečno uplaćivano gotovo 32 hiljade eura, koje su u jednakim iznosima od po 3,544 eura raspodijeljene parlamentarnim političkim subjektima. U skladu sa zakonom, u slučaju političkih subjekata koji su na izborima nastupali kao koalicije, odnosno grupe birača, ova sredstva se raspodjeljuju u skladu sa sporozumom, odnosno aktom o obrazovanju tih političkih subjekata. [16]

Interesantno je primijetiti da određeni politički subjekti, iako nemaju nijednu poslanicu u Skupštini Crne Gore mjesečno dobijaju značajna sredstva za funkcionisanje njihove organizacije žena. Najistaknutiji primjer je SD, koji za ovu svrhu mjesečno prihoduje puni iznos od 3,544 eura, a među tri poslanika u Skupštini Crne Gore nema niti jednu ženu.

[9] Vidi Odluku o izmjeni odluke o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za 2020. godinu. Dostupno na: [e945c9e5-6f50-4c05-b14c-1ae228120b08 \(wapi.gov.me\)](https://wapi.gov.me/dokumenta/e945c9e5-6f50-4c05-b14c-1ae228120b08). Pristupljeno: 08.06.2021.

[10] Isto.

[11] Dostupno na: <https://wapi.gov.me/download/a77b7a19-059f-491d-aa11-1963dddade5a9?version=1.0>. Pristupljeno: 08.06.2021.

[12] Dostupno na: <https://www.gov.me/dokumenta/d4d08200-dcf3-48ee-bf52-97c9e829cc12>. Pristupljeno: 08.06.2021.

[13] Dostupno na: <https://www.gov.me/dokumenta/fae5e5c8-5e03-4409-ac69-3b47a0c90a83>. Pristupljeno: 08.06.2021.

[14] Dostupno na: http://arhiva-mif.gov.me/rubrike/izvjestaj_o_finansiranju_politickih_subjekata/240999/Pregled-uplata-iz-budzeta-Crne-Gore-za-finansiranje-redovnog-rada-politickih-subjekata-u-martu-2021-godine.html. Pristupljeno: 08.06.2021.

[15] Za potrebe ove analize, pretrage objava na novom sajtu Vlade i arhive starog websajta vršene su u periodu između 7. i 11. juna 2021.

[16] Vidi Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, član 14, stavovi 4 i 5.

ŠTA SU PARTIJE URADILE SA NOVCEM ŽENSKIH ORGANIZACIJA?

Zakon eksplicitno nalaže da su ova sredstva „namijenjena isključivo finansiranju ženskih organizacija u političkim subjektima,“ kao i da se ona mogu „trošiti samo u skladu sa statutom te ženske organizacije.“ [17] Kako bi se osiguralo da ženske organizacije i dobiju ovaj novac, on se političkim subjektima uplaćuje odvojeno od sredstava za finansiranje redovnog rada, direktno na podračune ženskih organizacija. [18]

Dodatno, u cilju obezbjeđivanja namjenskog trošenja ovih sredstava, zakon je predvidio obavezu političkih subjekata da Ministarstvu finansija i Agenciji za sprječavanje korupcije u sklopu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja za prethodnu godinu dostavi i poseban izvještaj o načinu i namjeni utroška sredstava za finansiranje ženskih organizacija. [19]

U skladu sa zakonom, Ministarstvo je u obavezi da obustavi uplatu ovih sredstava političkom subjektu koji u navedenom smislu ne postupi u skladu sa zakonom. [20]

MANS je analizirao sve konsolidovane izvještaje političkih partija za 2020. godinu dostavljene Agenciji za sprječavanje korupcije. [21] Analizom ovih izvještaja utvrđeno je da je **većina partija izvjestilo o prihodima na ime redovnog rada ženskih organizacija**. Izvještavanje partija o ovim prihodima nije ujednačeno. Najveći broj partija naveo je samo sredstva dobijena za redovan rad ženskih organizacija iz državnog budžeta, jedan broj partija naveo je prihode iz budžeta lokalnih samouprava, a veliki broj partija nije uošte posebno izvjestio o ovim prihodima. [22]

Od političkih partija koje su dostavile informacije o prihodima za redovan rad ženskih organizacija, neke političke partije su o ovim prihodima izvjestile u sklopu svog finansijskog izvještaja, određeni broj partija je informacije o ovim prihodima dostavio u zasebnom dokumentu koji je priložen uz godišnji finansijski izvještaj, a neke partije su o prihodima izvjestile na oba načina.

S druge strane, **gotovo nijedna partija u sklopu svojih godišnjih finansijskih izvještaja nije izvjestila o potrošnji sredstava uplaćenih na podračune ženskih organizacija**, iako ih na to obavezuje zakon.

Od parlamentarnih partija trenutnog i prethodnog saziva koje su bile u obavezi da izvjestite o potrošnji sredstava za ženske organizacije, samo jedna politička partija se u svom izvještaju posebno osvrnula na ove troškove. U sklopu svog finansijskog izvještaja, Prava Crna Gora je dostavila kratku informaciju u kojoj se navodi da ova politička partija u 2020. godini nije trošila sredstva koja su joj uplaćena za potrebe funkcionisanja ženske organizacije.

[17] Vidi: Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, član 14. stav 6.

[18] Vidi: Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, član 14. stav 7.

[19] Vidi: Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, članovi 14 i 15.

[20] Vidi: Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, član 14, stav 9.

[21] Zakonski rok za predaju godišnjih finansijskih izvještaja političkih partija je 31. mart tekuće godine za prethodnu godinu. Finansijski izvještaji političkih partija koje su iste predale Agenciji dostupni su na internet stranici Agencije. Pregled dostupnih informacija o finansijama ženskih organizacija sadržanih u finansijskim izvještajima partija dati su u Aneksu I.

[22] Vidi: Aneks I.

Od političkih partija, u svom finansijskom izvještaju samo se još DPS na neki način osvrnuo na troškove svoje ženske organizacije (ŽAD), koji ukazuje na to da je novac za rad ženske organizacije korišćen za potrebe izborne promocije ove političke partije.

Naime, u svom finansijskom izvještaju, DPS je sredstva dobijena za finansiranje organizacije žena podveo pod rubriku „prihodi po osnovu finansiranja izborne kampanje,” pod vrstu sredstava „Izbori: parlamentarni, 4 opštine, Tivat i ŽAD,” [23] te naznačio da je po ovom osnovu prihodovao ukupno 1,389,239.12 eura. O trošenju ovih sredstava, na sličan način je izviješteno i u kategoriji „Rashodi,” gdje se potrošnja ovog novca pominje samo u okviru rubrike „Utrošena sredstva po osnovu finansiranja izborne kampanje + ŽAD,” koji zajedno iznose 925,561 eura.

Dakle, iako izvještaj DPS-a ne pruža nikakve detaljnije informacije o načinu trošenja novca uplaćenog iz budžeta na ime finansiranja redovnog rada ženske organizacije ove političke partije, na osnovu načina na koji je ova partija izvijestila o svojim prihodima jedino se može zaključiti da su u DPS-u ova sredstva percipirana kao finansijska injekcija izbornoj kampanji partije.

Iz sadržaja izvještaja drugih partija, osim informacija o prihodima, nije moguće zaključiti ništa o načinu na koji su sredstva namijena za funkcionisanje redovnog rada njihovih ženskih organizacija potrošena. Iz informacija kojih nema, pak, možemo da naslutimo da novac koji su partije dobile iz budžeta za funkcionisanje ženskih organizacija nije trošen za ovu svrhu, čime bi morala da se pozabavi i Državna revizorska institucija.

[23] Prema novom statutu partije, organizacija žena DPS-a zvaće se „Alijansa žena Demokratske partije socijalista Crne Gore,” skraćeno „AŽ.”

BEZ OBUSTAVE ISPLATA UPRKOS FALIČNIM IZVJEŠTAJIMA

Bez obzira na činjenicu da praktično nijedna politička partija nije izvijestila o trošenju sredstava za ženske organizacije, Ministarstvo finansija im nije obustavilo isplate ovih sredstava iz budžeta.

Nakon isteka zakonskog roka 31. marta 2021. godine, Ministarstvo finansija je partijama nastavilo da isplaćuje novac za funkcionisanje redovnog rada ženskih organizacija. Iako na sajtu Vlade Crne Gore nije moguće naći odluku za april, prema posljednjoj odluci Ministarstva finansija o raspodjeli sredstava za maj 2021, [24] svi parlamentarni politički subjekti su uredno primili po 3,544 eura za taj mjesec za funkcionisanje ženskih političkih organizacija.

U tabeli niže prikazana su sredstva uplaćena za maj, po političkim subjektima, odnosno partijama.

UPLATE ZA MAJ PO POLITIČKIM SUBJEKTIMA

EUR

Koalicija Odlučno za Crnu Goru

3,544

DPS

3,403

Liberalna partija

141

Albanska koalicija – Jednoglasno

3,544

Demokratska partija

1,417

Demokratska unija Albanaca

1,417

Demokratski savez u CG

708

Albanci odlučno

3,544

Forca

1,347

Albanska alternativa

1,134

Demokratski savez Albanaca

531

Perspektiva

354

Unija Tuzi

177

[24] Dostupno na: <https://wapi.gov.me/download/d4d08200-dcf3-48ee-bf52-97c9e829cc12?version=1.0>. Pristupljeno 08.06.2021.

Koalicija Mir je naša nacija	3,544
Demokratska Crna Gora	3,179
Demos	354
Koalicija Crno na bijelo	3,544
Građanski pokret URA	3,544
Stranka pravde i pomirenja	0
Koalicija Za budućnost Crne Gore	3,544
NOVA	1,181
PzP	656
DNP	656
SNP	656
Prava Crna Gora	131
Ujedinjena Crna Gora	131
Radnička partija	131
SDP	3,544
Bošnjačka stranka	3,544
SD	3,544

Važno je napomenuti i da Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja nije predvidio nikakvu sankciju za političke partije koje nisu izvijestile o trošenju uplaćenih sredstava za ovu svrhu za prethodnu godinu a u međuvremenu su izgubile parlamentarni status, poput HGI.

Naime, u svom godišnjem finansijskom izvještaju, ova politička partija prihodovala je 37,724 eura u 2020. godini za redovno funkcionisanje ženskih organizacija, ali – kao i gotovo sve parlamentarne partije sadašnjeg skupštinskog saziva – nije dostavila bilo kakve informacije o načinu na koji je taj novac potrošen.

Dok u slučaju parlamentarnih partija zakon propisuje sankciju obustave uplate sredstava u slučaju da politička partija ne dostavi finansijski izvještaj koji sadrži informacije o trošenju novca za ženske organizacije, za političke partije koje su izgubile parlamentarni status zakon ne propisuje nikakvu kaznu.

NOVI ZAKON, ALI STARI OBRAZAC ZA IZVJEŠTAVANJE

Interesantno je primijetiti da su gotovo sve političke partije svoje godišnje finansijske izvještaje podnijele u skladu sa nepostojećim zakonom. Naime, iako je prošle godine usvojen novi zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, najveći broj političkih partija je u svojim godišnjim izvještajima o prihodima, imovini i rashodima, eksplicitno naveo da su izvještaj podnijele u skladu sa članom 27 Zakona o finansiranju političkih partija, službeni list broj 42/11 i 1/12.

Konfuziji je dodatno doprinijela Agencija za sprječavanje korupcije, koja je u svom saopštenju od 16. marta 2020. godine, izdatog u cilju podsjećanja partija da je zakonski rok za podnošenje godišnjih finansijskih izvještaja 31. mart, partije pozvala da popune stari obrazac godišnjeg izvještaja.

Ovaj obrazac iz 2012. godine [25] izrađen je prema pravilniku o obrascu godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije, za potrebe izvještavanja u skladu sa starim zakonom o finansiranju političkih partija. Njegovom strukturom nije predviđeno izvještavanje o trošenju sredstava za finansiranje ženskih organizacija, budući da su ove odredbe uvedene tek novim zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Nakon usvajanja novog zakona o finansiranju, Ministarstvo finansija nije usvojilo novi obrazac za finansijski izvještaj, pa političke partije svoje finansijske izvještaje i dalje podnose u skladu sa odredbama starog zakona. Imajući u vidu činjenicu da obrasci nisu ažurirani, Agencija je u svom saopštenju partije trebalo da obavijesti o načinima na koji se novim zakonom mijenjaju njihove obaveze.

Činjenica da obrasci nisu ažurirani, međutim, ne apologira političke partije od zakonske obaveze da izvijeste o načinu i namjeni utroška sredstava za redovan rad ženskih organizacija, niti ih sprječava da to urade u formatu koji same izaberu.

[25] Vidi: Obrazac godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije, Ministarstvo finansija, Službeni list Crne Gore br. 17/12 od 27. marta 2012. Dostupno na: <http://www.sluzbenilist.me/pregled-dokumenta-2/?id={41FB3CF7-33C3-4B7C-A3FB-647C4C9D99B0}>. Pristupljeno 07.06.2021.

IMAJU LI PARTIJE STATUTE ŽENSKIH ORGANIZACIJA?

Za većinu parlamentarnih partija trenutnog i prethodnog parlamentarnog saziva koje su iz državnog budžeta dobijale sredstva za rad ženskih organizacija u 2020. godini nije moguće potvrditi da li imaju poseban statut svoje ženske organizacije. [26]

Naime, u skladu sa zakonom, novac iz budžeta namijenjen finansiranju ženskih organizacija u političkim subjektima može se koristiti samo za ovu svrhu i trošiti samo u skladu sa statutom te ženske organizacije.

Međutim, iako veliki broj parlamentarnih partija ima neku vrstu organizacije žena, postojanje ovih organizacija nije predviđeno statutima svih partija, niti je iz dostupnih izvora moguće potvrditi postojanje ženskih organizacija svih parlamentarnih partija ovog i prethodnog skupštinskog saziva.

Za potrebe ove analize, MANS je od političkih subjekata u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama tražio statute ženskih organizacija kako bi utvrdio da li partije koje dobijaju novac za funkcionisanje ženskih organizacija imaju pomenute statute.

Do sredine juna 2021. godine, samo je jedanaest političkih partija odgovorilo na MANS-ov zahtjev, od čega nam je osam političkih partija poslalo statute, a tri političke partije su odgovorile da nemaju poseban statut svoje ženske organizacije. [27] Pretragom informacija dostupnih iz otvorenih izvora, zaključuje se da, iako ne sve, najveći broj partija ima statute kojima je predviđeno postojanje organizacija žena. Ipak, za najveći broj parlamentarnih partija statuti ženskih organizacija, ukoliko postoje, nisu javno dostupni.

U tom smislu zabrinjava činjenica što građani nemaju pristup informaciji da li su političke partije koje dobijaju novac iz budžeta za funkcionisanje ženskih organizacija ispoštovali osnovnu pretpostavku da ta sredstva troše u skladu sa zakonom, koji nalaže da se novac za funkcionisanje ženskih organizacija troši prema statutima tih organizacija.

Uvidom u statute ženskih organizacija koje su političke partije MANS-u dostavile u skladu sa zahtjevom za slobodan pristup informacijama zaključeno je da je gotovo polovina ovih statuta usvojeno tek u toku 2020. i 2021. godine, odnosno nakon što je zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja predviđena obaveza da se sredstva za ženske organizacije troše u skladu sa njihovim statutima.

[26] Za informacije o statutima po partijama vidi Aneks I.

[27] Vidi Aneks I.

DODATNI NOVAC ZA PARTIJE NA RAČUN ŽENA

Pored sredstava za redovan rad ženskih organizacija, partije imaju pravo na dodatni novac iz budžeta koji se političkim subjektima raspodjeljuje srazmjerno broju izabranih predstavnica manje zastupljenog pola. [28]

Budžetska sredstva za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini iznose 0.5% planiranih ukupnih budžetskih sredstava, umanjениh za sredstva kapitalnog budžeta i budžeta državnih fondova (tekući budžet) za godinu za koju se budžet donosi. [29]

Od predviđene sume, 20% se raspodjeljuje u jednakim iznosima političkim subjektima koji su osvojili mandate, 60% srazmjerno ukupnom broju mandata, a preostalih 20% raspodjeljuje se u jednakim iznosima političkim subjektima srazmjerno broju izabranih predstavnika manje zastupljenog pola. [30]

Prema odlukama Ministarstva finansija, [31] u 2020. godini političke partije su iz budžeta Crne Gore na ime predstavnica manje zastupljenog pola prihodovalе oko 894 hiljade eura na godišnjem nivou, odnosno 74,493 eura na mjesečnom nivou, što je 20% od mjesečnog iznosa od 372,466 eura opredijeljenih za redovno finansiranje političkih subjekata. [32]

U skladu sa zakonom, sredstva koja dobije politički subjekt koji je na izborima nastupao kao koalicija, odnosno grupa birača, koja se odnose na finansiranje redovnog rada političkih subjekata raspodjeljuje se u skladu sa sporazumom, odnosno aktom o obrazovanju tih političkih subjekata. [33]

Paradoksalno, ovako formulisana odredba ostavlja prostor da i partije koje nemaju nijednu poslanicu polažu pravo na novac koji je politički subjekt, nastupajući kao koalicija, dobio raspodjelom 20% sredstava koje se političkim subjektima iz budžeta uplaćuju srazmjerno broju izabranih predstavnika manje zastupljenog pola, što je već izazvalo nesuglasice među nekim koalicionim partnerima. [34]

Kao ni u slučaju sredstava uplaćenih iz budžeta za redovan rad ženskih organizacija, godišnji izvještaji političkih subjekata ne nude bilo kakve informacije o tome da li su i na koji način ova sredstva korišćena za potrebe političkog osnaživanja žena.

[28] Vidi Član 13 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

[29] Budžetska sredstva za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u skupštinama opština, Glavnog grada i Prijestonice iznose 1.1% planiranih ukupnih budžetskih sredstava, umanjениh za sredstva kapitalnog budžeta (tekući budžet). Izuzetno, za opštine čiji je budžet manji od pet miliona eura, budžetska sredstva za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u skupštini opštine iznose od 1.1% do 3%, koji ovog puta nisu bili predmet MANS-ove analize. Vidi: član 13, stavovi 2 i 3.

[30] Vidi: Član 13, stav 4 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

[31] Vidi: Odluka Ministarstva finansija o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini za 2020. godinu od 30.06.2020. godine i Odluka Ministarstva finansija o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini za 2020. godinu od 09.11.2020. godine.

[32] Ova sredstva ne uključuju novac za finansiranje izbornih kampanja, već samo sredstva za redovan rad političkih partija u 2020. godini.

[33] Vidi Član 13, stav 6 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

[34] Vidi članak na portalu „Vijesti“: „Problem u ZBCG zbog raspodjele novca,“ od 09.06.2021. Dostupno na: <https://www.vijesti.me/vijesti/politika/546281/problem-u-zbcg-zbog-raspodjele-novca>.

PREPORUKE

Za partije

1. Osigurati namjensko trošenje sredstava za funkcionisanje ženskih organizacija u političkim partijama, kao i uredno izvještavanje o prihodima i rashodima ovih organizacija, u skladu sa zakonom.

Za Ministarstvo finansija

2. Usvojiti novi Pravilnik o obrascu za godišnji finansijski izvještaj u skladu sa novim zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

3. Hitno obustaviti isplate sredstava za sve političke partije koje uz godišnji finansijski izvještaj nisu dostavile informacije o trošenju novca za funkcionisanje ženskih organizacija, u skladu sa zakonom.

Za Agenciju za sprečavanje korupcije

4. U saopštenja o podsjećanjima partijama uključiti informaciju o novim obavezama izvještavanja u skladu sa novim zakonom o finansiranju.

Državna revizorska institucija

5. Obratiti posebnu pažnju na neregularnosti partijskog izvještavanja o trošenju sredstava iz budžeta za redovno funkcionisanje ženskih organizacija.

Za Skupštinu Crne Gore

6. U postupku izmjene važećeg izbornog zakonodavstva, unaprijediti odredbe zakona o finansiranju političkih partija na način da se otklone identifikovani nedostaci, naročito na način da se obezbijedi:

a) mjera kojom će se predvidjeti da dio novca od 20% sredstava koje se političkim subjektima dijele srazmjerno broju izabranih poslanica ne može pripasti partijama koje u okviru određenog političkog subjekta nemaju predstavnice manje zastupljenog pola;

b) mjere sankcija za političke partije koje ne izvijeste o trošenju sredstava dobijenih iz budžeta za funkcionisanje ženskih organizacija koje će obuhvatiti i one političke partije koje su dobile novac za prethodnu godinu, ali su u međuvremenu izgubile parlamentarni status;

c) mjera kojom će se političke partije obavezati da izvijeste o načinu na koji su utrošile 20% sredstava dobijenih za redovno finansiranje srazmjerno broju izabranih poslanica u pravcu političkog osnaživanja žena kao osnovnog cilja koji se ovom odredbom nastojao postići.

7. Dodatno unaprijediti postojeće zakonske mehanizme za obezbjeđivanje ravnopravnije zastupljenosti manje zastupljenog pola u Skupštini Crne Gore i skupštinama lokalnih samouprava, u skladu sa preporukama relevantnih međunarodnih organizacija.

IZVORI

- A. Vukotić, 2021, „Rodna perspektiva parlamentarnih izbora u Crnoj Gori,“ NVO Centar za ženska prava, februar 2021.
- Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, 2012, Obrazac godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije, Ministarstvo finansija, Službeni list Crne Gore br. 17/12 od 27. marta 2012. Dostupno na: <http://www.sluzbenilist.me/pregled-dokumenta-2/?id={41FB3CF7-33C3-4B7C-A3FB-647C4C9D99B0}>. Pristupljeno 07.06.2021.
- Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, 2020, Odluka Ministarstva finansija o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini za 2020. godinu od 30.06.2020. godine
- Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, 2020. Odluka Ministarstva finansija o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini za 2020. godinu od 09.11.2020. godine.
- Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, 2021, Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za januar 2021. godine. Dostupno na: <https://wapi.gov.me/download/a77b7a19-059f-491d-aa11-1963dddade5a9?version=1.0>. Pristupljeno: 08.06.2021.
- Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, 2021, Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za maj 2021. godine. Dostupno na: <https://wapi.gov.me/download/d4d08200-dcf3-48ee-bf52-97c9e829cc12?version=1.0>. Pristupljeno 08.06.2021.
- Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, 2021, Odluka za ženske organizacije za maj 2021. godine. Dostupno na: <https://www.gov.me/dokumenta/d4d08200-dcf3-48ee-bf52-97c9e829cc12>. Pristupljeno: 08.06.2021.
- Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, 2021, Pregled uplata iz budžeta Crne Gore za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u martu 2021. godine. Dostupno na: http://arhiva-mif.gov.me/rubrike/izvjestaj_o_finansiranju_politickih_subjekata/240999/Pregled-uplata-iz-budzeta-Crne-Gore-za-finansiranje-redovnog-rada-politickih-subjekata-u-martu-2021-godine.html. Pristupljeno: 08.06.2021.
- Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, 2021, Uplate partijama februar 2021. Dostupno na: <https://www.gov.me/dokumenta/fae5e5c8-5e03-4409-ac69-3b47a0c90a83>. Pristupljeno: 08.06.2021.
- Skupština Crne Gore, 2020, Odluka o izmjeni odluke o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za 2020. godinu. Dostupno na: <https://wapi.gov.me/download/8e389781-c28b-4921-ad2a-a95b4f5fae15?version=1.0>. Pristupljeno: 09.06.2021.
- Skupština Crne Gore, 2020, Odluka o visini budžetskih sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima u Skupštini za 2020. godinu, od 30. 03.2020. godine. Dostupno na: <https://wapi.gov.me/download/f5ad72c9-875d-4251-887c-58bf7f0736a8?version=1.0>. Pristupljeno 08.06.2021.
- Vijesti, 2021, “Problem u ZBCG zbog raspodjele novca”, od 09.06.2021. Dostupno na: <https://www.vijesti.me/vijesti/politika/546281/problem-u-zbcg-zbog-raspodjele-novca>.
- Vlada Crne Gore, 2020, Informacija o prenosu sredstava političkim partijama za septembar 2020. godine. Dostupno na: <https://wapi.gov.me/download/dda70a2e-3933-411f-acbb-9dc2378e7401?version=1.0>. Pristupljeno: 08.06.2020.
- Vlada Crne Gore, 2020. Izvještaj o finansiranju političkih partija i ženskih organizacija za period januar-jun 2020. godine. Dostupno na: http://arhiva-mif.gov.me/rubrike/izvjestaj_o_finansiranju_politickih_subjekata. Pristupljeno: 08.06.2020.
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ("Službeni list CG", br. 3/20 i 38/20).

OSTALI IZVORI:

Izveštaji:

- Godišnji izvještaji o prihodima, imovini i rashodima političkih partija za 2020. godinu
- Statuti političkih partija
- Statuti ženskih organizacija političkih partija

Internet stranice:

- Vlada Crne Gore
- Agencija za sprečavanje korupcije
- Političke partije

Društvene mreže:

- Stranice političkih partija na društvenoj mreži "Facebook"

ANEKS I

Pregled dostupnih informacija o finansiranju ženskih organizacija po partijama [35]

Partije	Finansijski izvještaj za 2020.	Poseban izvještaj	Iz državnog budžeta	Iz lokalnog budžeta	Statut ženske org.
DPS	DA	NE	52,022	16,858	Nema informacije
LP	DA	NE	Nema informacije	Nema informacije	NE
SDP	DA	NE	52,618	11,004	DA
BS	DA	NE	52,618	2.571	DA
Demokratska partija	DA	NE	5,958	Nema informacije	Nema informacije
DUA	DA	NE	17,896	1,059	Nema informacije
Demokratski savez u CG	DA	NE	Nema informacije	Nema informacije	Nema informacije
FORCA	DA	NE	22,464	Nema informacije	DA
Albanska alternativa	DA	NE	11,794	Nema informacije	NE
Demokratski savez albanaca	DA	NE	Nema informacije	Nema informacije	Nema informacije
Građanski pokret Perspektiva	NE	NE	Nema informacije	Nema informacije	Nema informacije
Unija Tuzi	NE	NE	Nema informacije	Nema informacije	Nema informacije

[35] Podaci se odnose na parlamentarne partije koje su predale godišnji finansijski izvještaj Agenciji za sprečavanje korupcije (31. mart 2021.). Informacije u vezi sa sadržajem finansijskog izvještaja koje su sadržane u tabeli su bazirane na finansijskim izvještajima partija objavljenim od strane Agencije za sprečavanje korupcije zaključno sa 15.06.2020. Ovo se odnosi na kolone koje sadrže informacije o tome da li je partija predala finansijski izvještaj, da li taj izvještaj sadrži poseban izvještaj o trošenju sredstava uplaćenih za redovan rad ženskih organizacija u političkim partijama, kao i da li su u izvještaju navedeni iznosi dobijeni za ovu svrhu iz državnog budžeta i lokalnih budžeta. Finansijski izvještaji su dostupni na internet stranici Agencije za sprečavanje korupcije. Informacije u tabeli koje se tiču statuta ženskih organizacija političkih partija prikazane su na osnovu prikupljenih informacija dobijenih direktno od političkih subjekata (preko zahtjeva o slobodnom pristupu informacijama) ili, u slučajevima kad na taj zahtjev nije odgovoreno, pretragom informacija dostupnih iz otvorenih izvora.

Demokrate	DA	NE	51,128	Nema informacije	DA
Demos	DA	NE	17,417	Nema informacije	DA
Partije	Finansijski izvještaj za 2020.	Poseban izvještaj	Iz državnog budžeta	Iz lokalnog budžeta	Statut ženske org.
URA	DA	NE	Nema informacije	Nema informacije	DA
Stranka pravde i pomirenja [36]	DA	NE	Nema informacije	Nema informacije	Nema informacije
NOVA	DA	NE	29,343	Nema informacija	DA
PzP	DA	NE	Nema informacije	Nema informacije	Nema informacije
DNP	DA	NE	12,497	Nema informacije	Nema informacije
SNP	DA	NE	15,231	12,933	DA
Prava CG	DA	DA	551	2,345	Nema informacije
Ujedinjena CG	DA	NE	Nema informacije	Nema informacije	Nema informacije
Radnička Partija	DA	NE	Nema informacije	Nema	Nema informacije
SD	DA	NE	52,618	25,971	Nema informacije

Partije koje su izgubile parlamentarni status nakon izbora 2020. godine

Partije	Finansijski izvještaj za 2020.	Poseban izvještaj	Iz državnog budžeta	Iz lokalnog budžeta	Statut ženske org.
HGI	DA	NE	37,724	Nema informacije	NE

[36] Stranka pravde i pomirenja ne prihoduje sredstva za rad ženskih organizacija iz državnog budžeta. Podsjećanja radi, partije koje su na izborima nastupile u koaliciji računaju se kao jedan politički subjekt. Političkim subjektima koji su osvojili mandate u Skupštini novac za rad ženskih organizacija se dijeli na jednake iznose, a unutar koalicija taj novac se raspodjeljuje u skladu sa koalicionim sporazumom. U dostupnim mjesečnim odlukama Ministarstva finansija o visini sredstava za rad ženskih organizacija od iznosa koji pripada koaliciji Mir je naša nacija, koju čine URA i Stranka pravde i pomirenja, ukupan iznos sredstava pripao je URA-i.

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS

Dalmatinska 188, Podgorica, Crna Gora

Tel: +382 20 266 326

E-mail: mans@t-com.com

<http://www.mans.co.me/>

<https://www.facebook.com/nvo.mans>

<https://twitter.com/NVOMANS>